

DAGBOEK TELEGRAMBESTELLERS - DEPECHE-DRAGERS ± 1940

Telegrambestellers vòòr 1940: Telegraafkantoor Korenmarkt Gent

Hubert Verstraeten - Alfons Nicaese - Prudent Van de Putte - Emiel Bohijn - Cesar Albrechts - Desiré De Wette - Swarts - Daems (was van een tweeling) - Edmond De Vos (Gent) - De Vos (Merelbeke) - Bogaert (Gent-alias Figaro) - Julien Vermeulen (Gentbrugge) René Vermeulen (Gentbrugge) - René De Clercq (na 1945 Argentinië) Frans Vercauteren (Ledeberg) - Norbert de Wette (Ledeberg-Oostfront) Van Haute (Ledeberg) - Becaus (Keizerpoort) - Julien Veys - De Baere R. - De Ruyter R. - Steyaert - Arthur Martin (Ledeberg) - Roger van Cauwenberge (Ledeberg) - Norbert Leyman (Gent) - Marcel Lecompte (Gentbrugge NMBS) - Germain Jansens (alias Tarzan-was reeds brievenbesteller) - Vital Boterberg (Gent-Zuid) - Bogaert (Bottelaere) - Vande Sande (alias Tom Flag- Ledeberg Oostfront) - Gust Rapaille.

Telegrambestellers ± 1940 in dienst :

Antheunis Victor (Gent) - Georges Vander Straeten (Ledeberg) - Marcel Deleye (Ledeberg) - Julien Boonants (Gent-telefoon) - Robert Vanassche (Gentbrugge) - Manesse - Stevens - Isselé (de roste) - Marcel van Kerkvoorde - Oscar Lips - Antoine Drubbel - Veys Hilaire (+ 1950 Keeper Racing Gent en broer van Julien Veys) - Praet

Dagboek Telegrambesteller Antheunis Victor 17-12-1923

Begin 1938 met stiefgrootvader (oud brievenbesteller - De Budt Alfons) ontvangen op de Koornmarkt - Telegraafkantoor - Gent bij toenmalig bureelhoofd - leider de Heer De Guchtenaere. Dus bij deze opgeschreven als kandidaat-telegrambesteller om gebeurlijk opgeroepen te worden voor ingangsexamen. Wat dan ook gebeurd is in de stedelijke school "Laurent" in de Onderstraat.

Dit examen behelsde: 1/ Rekenen- de 4 hoofdbewerkingen
2/ Nederlands Dictee
3/ Klein opstel (onderwerp?)
4/ Aardrijkskunde hoofdzakelijk België

Op 26 december 1939 word ik opgeroepen om de dienst van telegrambesteller aan te vatten. We waren met enkelen waaronder Marcel Deleye-Antoine Drubbel-Oscar Lips en ikzelf. Men moest om te beginnen 14 dagen in Gent alle straten opschrijven en kijken waar een zekere straat begint en eindigt. Ook moest men zien aan welke kant van de straat de pare en onpare nummers gelegen waren en waar de laagste huisnummers begonnen. Dan moesten we 14 dagen de straat opgaan onder begeleiding van een reeds oudere dienstdoende telegrambesteller. Mijn begeleider was Prudent van de Putte, van Gentbrugge. Maar die eerste 14 dagen waren nog niet voorbij als er algemene mobilisatie van het Belgisch leger werd afgekondigd. 's Nachts werd er bij mij thuis gebeld door reeds dienstdoende besteller Roger van Cauwenberge (Ledeberg-Moriaanstraat). Ik woonde toen in de Lange Kreveldstraat (Keizerpoort). Onmiddellijk moest ik mij naar de Koornmarkt begeven om de nachtdienst aan te vangen van een telegrambesteller. Dit was de eerste donkere bladzijde van de telegraafdienst door het naderen van de 2e wereldoorlog.

We moesten 's nachts de baan op met de nu aangekondigde volledige lichtverduistering, om de oproepingsbriefjes voor het Belgisch leger af te geven aan de jonge gemobiliseerde burgers (geen drinkgeld). Toen er reeds enkele weken voorbij waren moest ik eens naar de dok met telegrammen en brieven voor de firma "Lalemant" en in het duister was ik natuurlijk aan het zoeken en tasten naar de brievenbus. Als er plotseling enkele Belgische soldaten passeerden die tegen mij aanbotsten en toen vroegen wat ik daar deed. Waarschijnlijk waren ze een beetje dronken en dachten ze dat ik een spion was, want in die periode

was iedere verdachte een spion. We hadden dan ook als nieuwelingen nog geen uniform, wel reeds een kepi. Men moest ons natuurlijk kunnen herkennen, onze kepi mocht bijvoorbeeld niet schuin staan.

Men mocht dus als telegrambesteller gratis met de tram rijden als we op dienst waren, maar met niet meer dan twee te samen. Als telegrambesteller moest men ook altijd van voren plaats nemen. De telefoonwerkmannen (poseurs) hadden dezelfde reglementen van toepassing als wij, dus als er één poseur opstond mocht er maar één telegrambesteller bij opstappen dus ofwel van elks één of twee telegrambestellers of twee poseurs (telefoonmannen).

Het hoofd van de telegrambestellers was een zekere Mr. De Coux. Enkele bedienden die ons de te bestellen telegrammen moesten geven waren: Mr. De Smedt - Mr Deurwaerder - Mr Steyvers - Mr De Wulf - Mr Pauwels - Mr Germains.

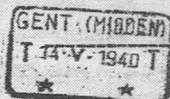
In februari van 1940 was het geweldig koud en er lag veel sneeuw. Op zekere keer kreeg ik enkele telegrammen te bestellen naar de Heyveldstraat op Sint-Amandsberg, daar was toen nog de wijk "Westveld" niet gelegen. Men zegde toen het Koersplein en de "Rosignol" waar nu de beroemde brievenbesteller Germain Janssens (alias Tarzan) woonde in de Nachtegaaldreef. Dus te voet en met de lichtverduistering en in de sneeuw was dit toen geen klein bier. Ik was dus afgesproken met Antoine Drubbel die ook enkele telegrammen moest bestellen naar een andere kant van Sint-Amandsberg. Maar volgens de reglementen mochten we niet onze telegrammen tesamen gaan afleveren, men noemde dit in het Gents van toen "Striepen". Maar deze maal hebben we dit wel gedaan, we laptten het reglement aan ons voeten, een Gentenaar is nu eenmaal zo. We hebben wel lang weggeweest daar we een adres niet vlug gevonden hebben, door de duisternis zijn we toen ook verloren gelopen. Het was daar toen ook weinig bewoond. Natuurlijk bij het terugkeren in het telegraafkantoor op de Korenmarkt zijn we dan niet tesamen binnen gegaan, want Mr. De Coux zou dit dan verdacht gevonden hebben waarom we zolang weggebleven waren.

De vrijdag was het altijd "Beurs" op de Kouter in het gebouw van de "Handelsbeurs" en regelmatig moest er dan een besteller de dienst gaan verzekeren in dit gebouw om namen af te roepen en papieren en telegrammen af te geven aan de aanwezige handelaars.

In deze harde winter waren er enkele bestellers die met water naar elkander gespoten hadden. Men moest toen van het bureel naar beneden langs een arduinen trap voor het toilet; daar was een waterkraan en men spuitte naar elkaar met water. Het resultaat hierdoor was dat deze trap bevroor. Een zekere oude bediende is dan op de trap uitgleden met het droevige gevolg hospitalisatie voor een schedelboring. Bureelhoofd-leider De Guchtenaere heeft dan een bericht uitgehangen dat hij zo vlug mogelijk de dader of de daders

① N.B.: Telegraaf van het Belgisch Leger was ondergebracht in de kazematten onder de oude C. Fodet-kazerne in het groot stadspark van GENT. Dan moest men dit document kunnen tonen om binnen te mogen met Telegrammen voor het Belgisch Leger! *Antheunis*

Ondergetekende E.A. Bureelhoofd leider Telegraafkantoor Gent-Midden bevestigt dat de genaamde *Antheunis V.* aan de Regie van Telegraaf en Telefoon gehecht is in de hoedanigheid van *Telegram besteller* en voor de uitvoering van den dienst, ingang moet hebben tot de lokalen van het Kantoor

dagstempel

(aanvreesing)
Alfr. Kerkens

2

REGIE VAN T. T.

② Ondergetekende E.A. Bureelhoofd-leider van het Telegraafkantoor GENT-MIDDEN, verklaart hierby dat

MR *Antheunis Victor*, telegrambesteller onder zyne bevelen, zyn tydwiel voor den dienst benuttigt. Het is dus, van rechtswege, van oepsiching vrygesteld.

(Art. 1 - 1 par. E) van het Reglement betreffende de vrystelling van militaire en burgerlyke oepsiching.

Het E.A. Bureelhoofd-leider,

Alfr. Kerkens

3

REGIE T.T.

Telegraafkantoor Gent (Midden)

③

Drager dezes *Antheunis V.* is telegram besteller bij het Telegraafkantoor Gent (Midden), als dusdanig noodwendig voor de dienstuitoefening en moet dienvolgens, voorloopig, geen gevolg geven aan het bevel tot uitwijking voor de mannen van 16 tot 25 jaar.

Het E.A. Bureelhoofd, leider.

Alfr. Kerkens

11

wilde kennen, anders gerechtelijk onderzoek. Enkele dagen nadien hebben de schuldigen zich aangemeld, ze zijn dan niet gestraft geworden, maar het mocht niet meer gebeuren in het vervolg. Het was een spelletje geweest met droevige gevolgen voor het slachtoffer, 3 maand hospitaal. Er waren ook zekere dagen dat een besteller dienst van "Navette" moest verzekeren tussen Gent I - Korenmarkt en Gent-X Sint-Pietersstation. Dus gans de dag met de tram heen en weer tussen Korenmarkt en St-Pietersstation. Wat er toen eens is gebeurd, is dat een besteller gans de dag met de tram heeft gereden met een briefje op zijn rug met de melding erop: "Wij eisen meer drinkgeld."

10 Mei 1940: Oorlogverklaring van Duitsland aan België. Op 15 Mei 1940 kwam er een bericht aan de bevolking dat alle weerbare mannen vanaf 16 tot 35 jaar zich zonder verwijl naar Frankrijk moesten begeven. Duitsland was dus op 10 Mei 1940 België binnengevallen. Wij als telegrambesteller vielen nog niet onder deze verplichting en moesten geen gevolg geven aan het bevel tot uitwijking. De dienst moest verzekerd blijven om telegrammen en berichten te bestellen voor het Belgisch Leger, welke gelegen was in de kazematten onder de oude Citadel-kazerne in het groot stadspark van Gent. Men mocht ook onze fietsen niet opeisen. Zie hierbijgevoegde 3 documenten als bewijs. Dus iedereen begon uit te wijken naar Frankrijk en wij moesten tot verder order hier blijven, maar het Duitse leger kwam zo vlug vooruit in België dat we na twee dagen ook moesten beginnen vluchten richting Frankrijk, dus enkele dagen na de anderen. Met het gevolg dat toen we aan de grens kwamen we niet meer over mochten van het Franse en Engelse Leger. We zijn dan op 17 Mei 1940 per fiets vertrokken vanaf de Korenmarkt en we geraakten bijna niet meer weg uit Gent langs de Drongensesteenweg, daar lag reeds een paard dood op de baan. We zijn dan eindelijk nog weggeraakt langs de achterkant van het St-Pietersstation, zo langs de Sterre richting Kortrijk. Ik was op de vlucht met een achttal telegrambestellers waaronder: Lips Oscar (Gent), zekere Praet, Marcel Deleye (Ledeberg), Marcel Van Kerkvoorde (Gent), Georges Vanderstraeten (Ledeberg), Isselé (de roste), die enkele anderen ben ik vergeten- het is 56 jaar geleden.

De 1e dag zijn we maar tot tegen Oudenaarde geraakt, daar we niet meer verder mochten langs de grote banen, door het Engels Leger. We hebben dan maar onze eerste nacht in Kerkhove doorgebracht waar we in een jeugdherberg mochten slapen. Ik had 100 fr. medegekregen van moeder dat was ongeveer 1000 fr. van nu (1996). We lagen dicht tegen een groot kruispunt van de grote baan, op een van de hoeken was er een klein cafeetje, waar we dan een biertje konden gaan drinken.

18 Mei 1940 zijn we dan verder kunnen rijden, altijd natuurlijk per fiets, richting Franse grens (soms ook eens door een veld): Wevelgem-Menen-Wervik. Nergens mochten we over de grens. We zijn terug afgezakt richting Moeskroen-

Herseaux waar we dan bij burgers hebben kunnen overnachten. Daar heb ik trouwens nog het adres van, de zoon was gemobiliseerd en was accordeonvirtuoos: Vanderhaeghem André, Rue de la Fraternité 17-Herseaux. Nadien zijn we dan naar de grenspost gegaan maar wij mochten terug niet over de grens om verder te vluchten. De Engelsen hadden nog altijd die grenspost gesloten voor de burgers. We hebben dan de Belgische Rijkswacht opgezocht om onze identiteitskaart (paspoort) te laten afstempelen als bewijs dat we wel aan de grens waren op onze vlucht. Dit paspoort heb ik nog altijd bewaard.

20 Mei 1940, na nog enkele uren tevergeefs geprobeerd te hebben over de grens te geraken, besloten we met een vijftal van onze groep terug huiswaarts te keren. Ik was blij met deze beslissing want ik had bijna geen geld meer, we hadden natuurlijk eten en drinken moeten kopen. Antheunis Victor, Oscar Lips, Praet, Isselé en Vankerkerende zijn de terugkerenden geweest. De overigen zijn nog gebleven en zijn dan nadien toch nog verder geraakt naar het zuiden van Frankrijk en zijn na 2 of 3 maand terug naar huis kunnen komen, na nog vele avonturen te hebben beleefd. Toen we terug in Gent kwamen langs de Sterre was de stad gelijk dood, er was bijna niemand te zien daar er vele burgers gevlucht waren en anderen binnenshuis bleven of in de schuilkelders waren want de Duitsers waren op komst. Wat dan ook is gebeurd want op 23 Mei 1940 hebben ze Gent bezet. Iets heb ik bijna vergeten: toen we terugkeerden naar Gent, moesten we in Deinze van de Kortrijkse steenweg af door de Belgische Rijkswacht en het Engels Leger. We zijn dan langs allerlei binnenbaantjes in St-Denijs-Westrem geraakt, waar men ons zegde dat Gent in brand stond, wat natuurlijk niet waar was. Wel zagen we in de verte rookwolken van brandhaarden maar dat moet elders buiten Gent geweest zijn. Met 3 telegrambestellers waren we afgesproken om 's anderendaags terug te vertrekken, maar het is er niet meer van gekomen. Oscar Lips en Marcel Deleye mochten niet meer vertrekken van hun moeder en ik ben dan ook maar thuis bij moeder gebleven. Daardoor heb ik de intocht der Duitsers medegemaakt op 23 Mei 1940 langs de Keizerpoort. Op 28 Mei 1940 legde Koning Leopold III de wapens neer. Toen de Duitse bezetting een feit was, werden de oudere bestellers terug opgeroepen om te werken onder Duitse leiding. De jongeren waren vrij tot verder te bepalen datum.

11 Juni 1940 kregen we een bewijs van de Telegraaf dat we in dienst waren en dus beschikbaar moesten blijven, natuurlijk nu met de Duitse tekst erbij. Daar ik bij de jongste bestellers was, wist ik niet wat de toekomst ons brengen zou. Ik had geen werk en wij waren met 3 zonen thuis (16-14 en 10 jaar) en vader was ook in Frankrijk als stoker op de NMBS. Op 8 Augustus is hij terug thuis gekomen. Daar ik reeds in het 3e jaar paswerk in de beroepsschool was geweest en gestopt ben om telegrambesteller te worden, vroeg ik aan vader of ik mijn 3e jaar mocht hernemen om alzo mijn diploma van 3 jaar beroepsschool

paswerker Carels te kunnen behalen. Wat dan ook gebeurd is. Na het schooljaar 1940-41 vond ik natuurlijk niet onmiddellijk werk en heb dan enkele weken moeten stempelen, tot eind Juli en daarna op 1 Augustus 1941 ben ik aangehouden met vader door de Duitsers om naar Radio "Londen" te hebben geluisterd (verraden). Ik heb 6 weken (17,5 jaar) en vader 3 maand in de Gentse gevangenis van de Nieuwe Wandeling verbleven. Op 11 September 1941 ben ik vrijgelaten. Donderdag 9 Oktober 1941 heb ik werk mogen aanvatten in de Firma Carels-S.E.M.- Dok Gent als paswerker aan 3,61 fr/uur door mijn diploma A3. Daar heb ik dan gewerkt tot aan de bevrijding van Gent op 6 September 1944. Enkele weken nadien op 2 Oktober heb ik werk gevonden in het "Atelier Central" van "Union Cotonnière" in de fabriek van Rooigem - Onderhoud van de toen bestaande fabrieken (± 20) van de UCO. Ik verdiende dan 20 fr/uur. Maar op 25 September 1944 kreeg ik thuis een dienst-telegram van de Korenmarkt dat ik op woensdag 27 September 1944 terug de dienst mocht vervoegen van 15u to 19u, dus 4 uur daags. Dat heb ik dan niet meer gedaan en dit was tevens het einde van mijn loopbaan als telegrambesteller (depêchedrager). Ik heb nadien dan een 40-jarige loopbaan in UCO als technisch tekenaar met bediende kontrakt, tot begin 1984 en ben dan op 60 jaar op rust gegaan.

Zoals ge dus ziet was mijn loopbaan als telegrambesteller een van de kortste. Velen zijn dan nadien brievenbesteller gebleven of wel telegrafist, of aan de telefoon gebleven. Mijn neef Georges Antheunis was de jongste brievenbesteller, ik telegrambesteller met de minste dienst (± 6 maand). Dit was dus mijn relaas over mijn korte loopbaan als telegrambesteller in het telegraafkantoor Gent op de Korenmarkt.

13/5/1996

Victor ANTHEUNIS
